

Utbildningsinspektion i Hällaryds och Åryds skolor Förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Hällaryds skola och Åryds skola den 22, 23 och 24 maj 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Hällaryds skola och Åryds skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Hällaryds skola och Åryds skola intervjuades rektorn, lärare, förskollärare, fritidspedagoger, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i de olika årskurserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön

och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Hällaryds skola	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	51
Skolbarnsomsorg	25
Förskoleklass	10
Grundskola	133
Särskola (integrerade)	1
Åryds skola	Antal barn/elever
Förskolverksamhet	29
Skolbarnsomsorg	26
Förskoleklass	2
Grundskola	42

Hällaryd skola ligger i byn Hällaryd öster om Karlshamn. Åryds skola ligger i byn Åryd öster om Karlshamn. Skolorna arbetar i åldersblandade grupper F–2, 3–4 samt 5–6. Lärarna är organiserade i arbetslag utifrån detta i Hällaryds skola. Då Åryds skola är en liten skola är samtliga lärare där organiserade i ett arbetslag. Eleverna i Åryds skola åker till Hällaryds skola för att få sin slöjdundervisning. I Åryd samverkar skolan med förskolan så att den pedagogiska verksamheten anpassas efter barnens behov på olika sätt.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Hällaryds skola och Åryds skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att klimatet på skolorna är gott och de allra flesta elever trivs och känner sig trygga. Det finns en god samverkan mellan de lägre årskurserna och förskoleklassen samt skolbarnsomsorgsverksamheten. Båda skolorna har goda rutiner för att upptäcka och sätta in åtgärder för att möta elever i behov av särskilt stöd. Skolorna har resurser i form av lärartäthet och behörighet hos personalen för att kunna bedriva en god verksamhet.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolorna bör utveckla sitt arbete med att följa upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen, samt fortsätta sina diskussioner hur resultaten kan förbättras.
- Skolorna bör arbeta för ett gemensamt förhållningssätt kring hur skolornas värdegrundsarbete skall bedrivas.

- Skolorna bör fortsätta att utveckla sina arbetsformer så att ett aktivt elevinflytande gynnas.
- Kvalitetsarbetet bör förbättras och att åtgärder för utveckling bör förtydligas i kvalitetsredovisningen. Elever skall vara delaktiga och föräldrar bör erbjudas möjlighet att medverka i arbetet med kvalitetsredovisningen.
- Det pedagogiska utvecklingsarbetet samt styrning och ledning av skolorna bör förbättras.
- Organisation av elevens val bör utvecklas så att eleverna ges möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen i enlighet med kraven i förordningen.
- Skolorna bör vidareutveckla sitt arbete med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Eleverna ges inte förutsättningar för att nå målen för årskurs 5 i ämnet teknik (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, kursplanen för teknik).
- Åtgärdsprogram upprättas inte i samtliga ämnen för de elever som är i behov av särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94.

Vid Hällaryds skola och Åryds skola följs elevernas kunskapsutveckling upp genom de nationella ämnesproven i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Då skolorna är små har klasslärarna ett nära samarbete med specialläraren och kan därför snabbt identifiera barn i behov av särskilt stöd. Varje läsår följs eleverna upp genom en klasskonferens. Fokus på klasskonferensen ligger på att identifiera barn i behov av särskilt stöd. Av intervjuerna framkommer att skolan inte har någon samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Respektive arbetslag ansvarar för att följa upp sina elever. Inspektörerna bedömer att skolorna bör fortsätta utveckla sitt gemensamma arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling så att samtliga ämnen omfattas.

Tabell 1. Resultat från nationella ämnesprov i årskurs 5.

Årskurs 5	Hällaryds skola		Karlshamn	
	2004	2005	2004	2005
Svenska	74 %	67 %	79 %	80 %
Matematik	78 %	63 %	83 %	79 %
Engelska	43 %	68 %	84 %	82 %

Tabell 2. Resultat från nationella ämnesprov i årskurs 5.

Årskurs 5	Åryds skola		Karlshamn	
	2004	2005	2004	2005
Svenska	20 %	75 %	79 %	80 %
Matematik	60 %	75 %	83 %	79 %
Engelska	80 %	88 %	84 %	82 %

Variationerna i resultaten mellan 2004 och 2005 kan delvis förklaras genom att underlaget utgörs av relativt få elever och att några få elever då starkt kan påverka de procentangivna resultaten. I kvalitetsredovisningen från 2004/2005 skriver rektorn att inför läsåret 05/06 har skolorna bildat smågrupper i engelska i årskurs 5 och 6 i vissa lektioner för att ge de elever som inte uppnått målen mer stöd. Vidare skriver rektorn i kvalitetsredovisningen att de elever som inte nått målen i årskurs 5 i svenska och matematik får stöd hos specialläraren. Personalen har dock inte gemensamt analyserat varför resultaten i de nationella ämnesproven är relativt låga och vad det beror på att det är en större andel pojkar som inte uppnår målen jämfört med flickorna. Av intervjuer med personalen framkommer att resultaten för de nationella ämnesproven 2006 är betydligt förbättrade.

Av intervjuerna med både elever, personal och föräldrar framkommer att eleverna trivs och känner sig trygga på skolorna. De elever inspektörerna träffade vid inspektionstillfället var trevliga och hade en positiv inställning till sin skola. Det rådde god arbetsro vid samtliga besökta lektioner. Vid elevintervjuerna framkommer att kränkningar kan förekomma i form av att man retas, men att skolorna alltid tar tag i de fall då någon kränkning har skett. Skolorna har dock ingen tydlig samlad bild och dokumentation för måluppfyllelsen gällande normer och värden. Inspektörerna bedömer att skolorna bör skapa en struktur gällande måluppfyllelsen för normer och värden.

Sammanfattning

Skolorna bör fortsätta att arbeta för att nå en förbättrad måluppfyllelse avseende elevernas kunskaper i svenska, engelska och matematik. Skolorna bör också utveckla sitt gemensamma arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Vidare har skolorna har en godtagbar måluppfyllelse avseende normer och värden. Verksamheten bör dock skapa en struktur för att följa upp måluppfyllelsen när det gäller normer och värden.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Av skolornas lokala arbetsplan framgår att värdegrundsfrågorna ska vara en naturlig del i verksamhetens arbete. Betoningen ligger på vikten av medvetenhet

hos personalen och konkreta råd ges till personalen om hur de kan arbeta för att utveckla elevernas sociala kompetens och motverka kränkande behandling. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över. Skolorna hade vid besöket en plan mot kränkande behandling. Av genomförda intervjuer framgår det också att skolorna på ett aktivt och ett överlag väl fungerande sätt arbetar med värdegrundsfrågor. Dock framkommer det av intervjuerna att det i vissa avseenden saknas ett gemensamt förhållningssätt kring hur skolornas regler skall efterlevas. Inspektörerna framhåller vikten av att skolorna påbörjar arbetet med att ta fram en likabehandlingsplan där det på ett konkret sätt framgår hur skolorna skall motverka kränkningar enligt den nya lagen. Vidare bör skolorna arbeta för att utveckla ett mer gemensamt förhållningssätt kring hur skolornas gemensamma värdegrundsarbete skall bedrivas.

Läroplanen framhåller att läraren, men ytterst rektorn, skall se till att alla elever får ett inflytande över undervisningens arbetsformer och innehåll i förhållande till stigande ålder och mognad. I kvalitetsredovisningen för 2004/2005 för Hållaryds skola och Åryds skola samt i skolornas lokala arbetsplan betonas vikten av elevernas deltagande i planerings- och övrigt verksamhetsarbete efter ålder och mognad. Vid intervjuer och observationer har inspektörerna tagit del av goda exempel där eleverna på skolan givits möjlighet till inflytande över såväl arbetsformer som innehåll. Dock framkommer av intervjuer att det finns en variation mellan personalen i vilken utsträckning detta sker och att elevernas möjlighet att påverka är när de olika arbetsuppgifterna skall genomföras. Vidare framgår att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer inte ökar med stigande ålder. Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta utveckla sitt arbete med elevinflytande så att eleverna med stigande ålder och mognad utövar ett reellt inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer.

En viktig förutsättning för att eleverna skall kunna utöva inflytande i undervisningen är att de har kännedom om läroplanens och kursplanernas mål för utbildningen. Av intervjuer framkommer dock att elevernas kunskaper om målen är begränsade. Det är upp till varje lärare att själv avgöra hur de skall arbeta för att göra målen i läroplanen och kursplanerna kända för eleverna, vilket leder till att det skiljer sig åt i vilken utsträckning lärarna gör detta. Inspektörerna bedömer att skolan bör vidareutveckla sitt arbete med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen.

Förskoleklasserna är integrerade i grundskolans årskurs 1 och 2 då de regelbundet har gemensamma aktiviteter. Inspektörerna bedömer att förskoleklassernas lokaler stimulerar till lek och fritt skapande. Förskoleklassernas barn ges förutsättningar till utveckling och lärande.

Individanpassning och stöd

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtidsytande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Av intervjuerna framgår det att utvecklingssamtalen fungerar tillfredställande och att personalen på skolorna har påbörjat arbetet med att upprätta individuella utvecklingsplaner för samtliga elever. Inspektörerna vill betona vikten av att skolan intensifierar arbetet med att upprätta individuella utvecklingsplaner för samtliga elever.

Skolorna har goda rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Elevvårdsteamet som består av rektor, specialpedagog, skolsköterska samt kurator har vid behov regelbundna möten. I skolornas arbetsplan finns en handlingsplan där arbetsgång och ansvarsfördelning tydligt framgår. För de elever som riskerar att inte nå målen upprättas åtgärdsprogram. Av intervjuerna framkommer dock att det endast upprättas åtgärdsprogram i svenska, engelska och matematik och inte i övriga ämnen. Enligt grundskoleförordningen skall åtgärdsprogram upprättas om det har framkommit att eleven behöver särskilda stödåtgärder. Specialpedagogen har möjlighet att handleda lärarna så att stöd till eleverna kan ges inom klassens ram. Inspektörerna bedömer att skolorna har goda rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Dock skall skolorna upprätta åtgärdsprogram i samtliga ämnen för de elever som riskerar att inte nå målen.

Vid Hällaryds skola och vid Åryds skola finns en särskild undervisningsgrupp på respektive skola för elever som har behov av undervisning i mindre grupp. Undervisningen bedrivs åldersintegrerat och det varierar mellan eleverna i vilken omfattning de får sin undervisning i gruppen. Personalen i de särskilda undervisningsgrupperna har ett nära samarbete samt får handledning av specialpedagogen. Enligt grundskoleförordningen skall beslut fattas i frågan om elevs placering i särskild undervisningsgrupp. Styrelsens beslut om att en elev skall undervisas i särskild undervisningsgrupp får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Vid intervjuer framkommer att skolan fattar beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Hänvisning till rätt att överklaga beslutet saknas dock. Inspektörerna bedömer att skolan måste hänvisa till rätten att överklaga sådant beslut.

Vid intervjuerna framkommer att det fattas beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp. Hänvisning till rätten att överklaga beslutet om placeringen i särskild undervisningsgrupp saknas. Inspektörerna vill uppmärksamma skolorna på att hänvisa till rätten att överklaga beslut om placering i särskild undervisningsgrupp.

Ledning och kvalitetsarbete

Skolorna upprättar varje år en kvalitetsredovisning, men det saknas en tydlig struktur för hur kvalitetsarbetet skall fungera. Kvalitetsredovisningen visar brister beträffande åtgärder för utveckling. Vid intervjuer framkommer att personalen till viss del är delaktiga i framtagandet av kvalitetsredovisningen, men att den sedan inte används som ett stöd i skolornas utvecklingsarbete.

Intervjuade elever och föräldrar uppger att de inte är delaktiga i arbetet med kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet bör förbättras och att åtgärder för utveckling bör förtydligas i kvalitetsredovisningen. Vidare vill inspektörerna framhålla att det från och med den 15 augusti 2005 finns krav på elevers medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen och att även föräldrar skall erbjudas möjlighet att medverka.

Rektorn vid Hällaryds skola och Åryds skola har pedagogisk bakgrund och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn har arbetat på skolan sedan två år tillbaka. Till nästa läsår kommer en omorganisering att ske i kommunen vilket medför att Hällaryds skola och Åryds skola med tillhörande förskolor får en ny gemensam rektor. Vid intervjuer framkommer att skolorna har haft många rektorsbyten under de senaste åren och att detta har påverkat det pedagogiska utvecklingsarbetet på skolorna. Personalen uppger också att rektorsområdets storlek med olika sorters verksamheter gör att rektorn inte hinner med att fungera som pedagogisk ledare. Vidare uttrycker personalen i intervjuerna att de önskar mer pedagogisk ledning av rektorn i skolornas utvecklingsarbete samt att rektorn tydligare ska styra den pedagogiska utvecklingen. Inspektörerna bedömer att styrning och ledning av skolorna och att det pedagogiska utvecklingsarbetet bör förbättras.

Sammanfattning

Skolorna bör arbeta för att utveckla ett mer gemensamt förhållningssätt kring hur skolornas gemensamma värdegrundsarbete skall bedrivas.

Skolornas arbetsformer bör utvecklas så att samtliga elever omfattas av och ges möjlighet till ett aktivt elevinflytande samt att vidareutveckla arbetet med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen.

Skolorna har goda rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd, men skolorna skall upprätta åtgärdsprogram i samtliga ämnen för de elever som riskerar att inte nå målen.

Kvalitetsarbetet bör förbättras och åtgärder för utveckling bör förtydligas i kvalitetsredovisningen. Elever och föräldrar bör erbjudas möjlighet att medverka i arbetet med kvalitetsredovisningen. Det pedagogiska utvecklingsarbetet samt styrning och ledning av skolorna bör förbättras.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Antalet lärare i Hällaryds skola är enligt Skolverkets statistik 7,0 per hundra elever vilket är något lägre än rikssnittet och i Karlhamns kommun. I Åryds skola är antalet lärare enligt Skolverket statistik 10,7 vilket är högre än rikssnittet och i Karlshamns kommun. Samtliga i personalen har pedagogisk utbildning. Lärarna används som klasslärare oavsett utbildning. Inspektörerna vill uppmärksamma skolorna på att bättre använda lärarnas kompetens genom att

organisera undervisningen så att lärarna i huvudsak undervisar i de ämnen de har utbildning i.

Skolorna har god tillgång till stimulerande lärandemiljöer, både inomhus och utomhus. Båda skolorna har tillgång till datorer med Internetuppkoppling och läromedelsstandarden är godtagbar.

Undervisningen i elevens val syftar enligt grundskoleförordningen till att bredda och fördjupa elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Vid intervjuerna framkommer att det är upp till varje lärare att planera och genomföra elevens val. Detta innebär att kvaliteten på ämnesfördjupningarna varierar mellan klasserna. Inspektörerna bedömer att skolorna bör se över hur elevens val organiseras så att samtliga elever ges möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen i enlighet med kraven i förordningen.

Av inspektionen har det framkommit att eleverna inte har getts tillräckliga möjligheter för att nå målen i ämnet teknik. Intervjuad personal uppger att ämnet teknik inte finns som ett eget ämne på skolorna, men att Kreativum erbjuder kostnadsfria temapaketer som alla klasser har möjlighet att ta del av. Inspektörerna bedömer att skolorna måste bedriva undervisning i ämnet teknik så att eleverna ges förutsättningar att nå målen i årskurs 5 utifrån kursplanen.

Vid intervjuer framkommer att föräldrar betalar avgifter till klasskassor. Utbildningen ska vara avgiftsfri och Karlshamns kommun har fattat ett sådant policybeslut. Inspektörerna förutsätter att skolan vidtar sådana åtgärder så att skollagens krav efterlevs.

Sammanfattning

Skolorna har god tillgång till personella och materiella resurser för att kunna bedriva god verksamhet.

Skolorna bör se över hur elevens val organiseras så att samtliga elever ges möjlighet till att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen i enlighet med kraven i förordningen.

Skolorna måste bedriva undervisning i ämnet teknik så att eleverna ges förutsättningar att nå målen utifrån kursplanen

Datum	Ort
2006-12-07	Lund

Cecilia Nilsson
Ebba Svartz